

BİREYSEL

1) $10^{2010} - 1$ sayısını bölen ve 3^3 ün kuvveti olan en büyük sayı kaçtır?

Çözüm: $10^{2010} - 1 = (10 - 1)(10^{2009} + 10^{2008} + \dots + 10 + 1) = 9M$
ve $M \equiv 2010 \pmod{9}$ dur. $2010 \equiv 3 \pmod{9}$ olduğu için $M = 3 + 9K$ olarak yazılabilir
ve dolayısıyla $10^{2010} - 1 = 9(3 + 9K) = 27 + 81K$ olduğundan bu ifadeyi bölen
en büyük sayı 27 dir.

YANIT: 27

2) $A = (1, \sqrt{3})$ ve $B = (3, -\sqrt{3})$ olsun. $x = \frac{5}{2}$ doğrusu üzerinde
öyle C noktaları bulunuz ki $\angle ACB$ açısı dik olsun.

Çözüm: AB nin uzunluğu 4 ve orta noktası $(2, 0)$ dır. Öyleyse AB yi dik açı altında
gören noktalar, AB nin orta noktası $O = (2, 0)$ merkezli ve $r = 2$
yarıçaplı çemberdir. $(x - 2)^2 + y^2 = 4$.
 $x = \frac{5}{2}$ ile kesim noktaları da, $y = \pm \frac{\sqrt{15}}{2}$ olduğundan, istenen 2 nokta bulunmuş olur.

YANIT: $\left(\frac{5}{2}, \pm \frac{\sqrt{15}}{2}\right)$

3) 27000001 sayısının asal çarpanlarının toplamı kaçtır?

Çözüm: $10 = x$ olsun. O zaman,
 $27 \cdot 10^6 + 1 = 3^3 x^6 + 1 = (3x^2)^3 + 1 = (3x^2 + 1)(9x^4 - 3x^2 + 1)$
 $= (3x^2 + 1)((9x^4 + 6x^2 + 1) - 9x^2)$
 $= (3x^2 + 1)((3x^2 + 1)^2 - (3x)^2)$
 $= (3x^2 + 1)(3x^2 + 3x + 1)(3x^2 - 3x + 1)$

x yerine 10 yazılırsa

$27000001 = 301 \cdot 331 \cdot 271 = 7 \cdot 43 \cdot 271 \cdot 331$ elde edilir.

Böylece, asal çarpanların toplamı 652 olur.

YANIT: 652

4) $|3x - 18| + |2y + 7| \leq 3$ eşitsizliği ile sınırlı bölgenin alanını hesaplayınız.

Çözüm: $u = x - 6, v = y + \frac{7}{2}$ dönüşümü yapılırsa eşitsizlik,
 $3|u| + 2|v| \leq 3$ halini alır. u, v düzleminde u ve v 'nin sıfırdan büyük ve sıfırdan küçük
olma durumu ile ilgili, bölgenin sınırları için aşağıdaki denklemleri elde ederiz:

$$3u + 2v = \pm 3$$

$$3u - 2v = \pm 3$$

Bu doğruların kesiştiği noktalar, $(1, 0)$, $(-1, 0)$, $(0, \frac{3}{2})$, $(0, -\frac{3}{2})$

bir eşkenar dörtgen oluşturur. Bu eşkenar dörtgenin köşegenlerinin uzunlukları ise 2 ve 3'tür.

Dolayısıyla alan $\frac{2 \cdot 3}{2} = 3$ olarak bulunur.

YANIT: 3

5) $x^2 + x = y^4 + y^3 + y^2 + y$ denklemini sağlayan tüm x ve y pozitif tam sayılarını bulunuz.

Çözüm: Eşitliğin her yanını 4 ile çarpıp 1 ekleyerek

$$4(x^2 + x) + 1 = 4(y^4 + y^3 + y^2 + y) + 1$$

$$(2x + 1)^2 = (2y^2 + y)^2 + 3y^2 + 4y + 1$$

$$= (2y^2 + y + 1)^2 - (y^2 - 2y)$$

elde ederiz. $3y^2 + 4y + 1 > 0$ ve y pozitif tam sayısı 1 ve 2 değilse, $y^2 - 2y > 0$ olur.

Bu takdirde $(2y^2 + y)^2 < (2x + 1)^2 < (2y^2 + y + 1)^2$ sağlanmalıdır.

$(2x + 1)^2$ sayısı ardışık iki tam kare arasında bulunduğu için, kendisi bir tam kare olamaz. Öyleyse, $y = 1$ için $x^2 + x = 4$ ün pozitif tam sayılar kümesinde çözümü yoktur.

$y = 2$ için ise $x^2 + x = 30 \Rightarrow x = 5$ olacaktır.

YANIT: $x = 5, y = 2$.

6) $x^2 + xy + y^2 - 2x - 2y + 4 = 0$ denkleminin tüm gerçel çözümlerini bulunuz.

Çözüm: $x^2 + xy + y^2 - 2x - 2y + 4 = (x - 1)^2 + (y - 1)^2 + xy + 2 = 0$

olduğundan x ve y ters işaretli olmalıdır. Denklem ifadesi düzenlendiğinde,

$(x + y - 1)^2 - xy + 3 = 0$ bulunur.

Dolayısıyla x ve y 'nin ters işaretli olması mümkün değildir.

Yani bir çelişki söz konusudur. Denklem çözümü yoktur.

YANIT: $\emptyset$

7) $4^9 + 9^4$ sayısının en büyük asal çarpanı nedir?

Çözüm: İfadeye $4^9 + 9^4 = 4(16)^4 + 9^4$ şeklinde bir düzenleme yapılabilir.

Şimdi $16 = x, 9 = y$ olarak belirleyelim.

Bu haliyle ifadeyi çarpanlarına ayıracak olursak,

$$4x^4 + y^4 = (4x^4 + 4x^2y^2 + y^4) - 4x^2y^2 = (2x^2 + y^2)^2 - (2xy)^2$$

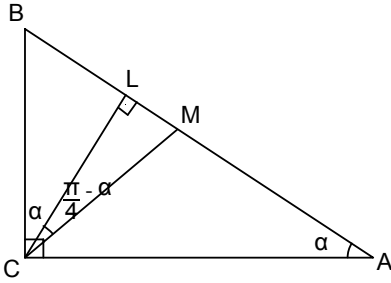
$$= (2x^2 + y^2 + 2xy)(2x^2 + y^2 - 2xy)$$

elde edilir. $x = 16, y = 9$ olarak yerine yazılırsa, $4^9 + 9^4 = 881 \cdot 305$ olarak bulunur. 881 sayısının da asal olduğu kolayca görülür.

YANIT: 881

8) Bir dik üçgende hipotenüse indirilen yüksekliğin uzunluğu l , açığortayın uzunluğu m ise üçgenin alanını hesaplayınız.

Çözüm:

$$m(\widehat{LCM}) = m(\widehat{ACL}) - m(\widehat{ACM}) = \frac{\pi}{2} - \alpha - \frac{\pi}{4} = \frac{\pi}{4} - \alpha$$

$$\cos\left(\frac{\pi}{4} - \alpha\right) = \frac{|CL|}{|CM|} = \frac{l}{m}$$

$$A(ABC) = \frac{1}{2}|AC||BC| = \frac{1}{2} \frac{l}{\sin\alpha} \frac{l}{\sin(\frac{\pi}{2}-\alpha)} = \frac{l^2}{\sin 2\alpha}$$

$$= \frac{l^2}{\cos(\frac{\pi}{2}-2\alpha)} = \frac{l^2}{2\cos^2(\frac{\pi}{4}-\alpha)-1} = \frac{l^2}{2\frac{l^2}{m^2}-1} = \frac{m^2 l^2}{2l^2-m^2}$$

YANIT: $\frac{m^2 l^2}{2l^2-m^2}$

9) $a + b + c = 5$ ve $1 \leq a, b, c \leq 2$ ise $\frac{1}{a+b} + \frac{1}{b+c}$ ifadesinin alabileceği minimum değer kaçtır?

Çözüm: $f(a, b, c) = \frac{1}{a+b} + \frac{1}{b+c}$ fonksiyonu minimum değerini (a_0, b_0, c_0) noktasında alsın. Burada, $b_0 = 2$ olmalıdır. Çünkü, $b_0 < 2$ olduğunu varsayarsak $a_0 > 1$ olur ve $\min(2 - b_0, a_0 - 1) = \varepsilon > 0$ dir. Bu durumda

$$f(a_0 - \varepsilon, b_0 + \varepsilon, c_0) = \frac{1}{a_0 + b_0} + \frac{1}{b_0 + c_0 + \varepsilon} < \frac{1}{a_0 + b_0} + \frac{1}{b_0 + c_0}$$

olması f nin minimum değerini (a_0, b_0, c_0) noktasında alması ile çelişir. Dolayısıyla, $b_0 = 2$ dir.

$$\frac{1}{a+2} + \frac{1}{c+2} = \frac{a+c+4}{(a+2)(c+2)} = \frac{7}{(a+2)(c+2)}$$

"ac" çarpımının maksimum olması için bu sayıların eşit olması gerekir,

yani $a = c = \frac{3}{2}$. Böylece bu ifadenin alacağı minimum değer $\frac{4}{7}$ dir.

YANIT: $\frac{4}{7}$

10) $n > 0$ bir tam sayı olsun.

$$\frac{\sin^n x}{\cos^{n+2} x} + \frac{\cos^n x}{\sin^{n+2} x} = 4$$

denkleminin $(0, \frac{\pi}{2})$ aralığındaki bütün çözümleri bulunuz.

Çözüm: Eşitliğin iki yanında bulunan ifadeleri " $\sin x \cos x$ " ile çarpıp gerekli sadeleştirmeleri yaparsak;

$$\frac{\sin^{n+1} x}{\cos^{n+1} x} + \frac{\cos^{n+1} x}{\sin^{n+1} x} = 4 \sin x \cos x = 2 \sin 2x$$

eşitliğini elde ederiz.

$|a + \frac{1}{a}| \geq 2$ eşitsizliğinden,

$\sin 2x = \pm 1$ olur.

$x \in (0, \frac{\pi}{2})$ olduğu için $x = \frac{\pi}{4}$ olmak zorundadır.

YANIT: $\frac{\pi}{4}$

11) $a + b \leq c$ koşulunu sağlayan pozitif tam sayılar kümesinde $kabc \leq a^3 + b^3 + c^3$ eşitsizliğini sağlayan en büyük k sayısı kaçtır?

Çözüm: Özel durum $a = b$ ve $c = 2a$ olsun. O zaman $2ka^3 \leq a^3 + a^3 + 8a^3 = 10a^3$ olur ki $k \leq 5$ dir. $5abc \leq a^3 + b^3 + c^3$ olduğunu gösterelim.

$$a + b \leq c \Rightarrow c = a + b + x$$

$$\Rightarrow a^3 + b^3 + (a + b + x)^3 - 5ab(a + b + x)$$

$$= a^3 + b^3 + (a + b)^3 + 3(a + b)^2 x + 3(a + b)x^2 + x^3 - 5a^2 b - 5ab^2 - 5abx$$

$$= a^3 + b^3 + a^3 + 3a^2 b + 3ab^2 + b^3 + 3a^2 x + 6abx + 3b^2 x + 3ax^2 + 3bx^2 + x^3 - 5a^2 b - 5ab^2 - 5abx$$

$$= 2a^3 + 2b^3 - 2a^2 b - 2b^2 a + abx + 3x(a^2 + b^2) + 3x^2(a + b) + x^3$$

Ayrıca,

$$2a^3 + 2b^3 - 2a^2 b - 2b^2 a = 2(a^3 + b^3 - a^2 b - b^2 a)$$

$$= 2[(a + b)(a^2 - ab + b^2) - ab(a + b)]$$

$$= 2(a + b)(a - b)^2 \geq 0$$

olduğundan $5abc \leq a^3 + b^3 + c^3$ elde edilir.

YANIT: 5

12) OBEB $\left(\binom{1680}{1}, \binom{1680}{3}, \binom{1680}{5}, \dots, \binom{1680}{1679} \right)$ ifadesinin değeri kaçtır?

Çözüm: OBEB $\left(\binom{1680}{1}, \binom{1680}{3}, \binom{1680}{5}, \dots, \binom{1680}{1679} \right) = d$ olsun.

$(1 + 1)^{1680}$ ifadesinin binom açılımından $(1 - 1)^{1680}$ ifadesinin binom açılımını çıkarırsak,

$$\binom{1680}{1} + \binom{1680}{3} + \binom{1680}{5} + \dots + \binom{1680}{1679} = 2^{1679} \text{ elde ederiz.}$$

OBEB özelliklerinden d sayısının bu toplamı bölmesi gereklidir.

O halde, d sayısı bir $k \in \mathbb{Z}$ için 2^k şeklinde olmalıdır. $d \mid \binom{1680}{1}$

ve $\binom{1680}{1} = 1680 = 2^4 \cdot 105$ olduğu için d en fazla 2^4 olabilir.

Diğer taraftan n bir tek sayı iken, $\binom{1680}{n} = \frac{1680}{n} \binom{1679}{n-1}$ eşitliğine göre

$\binom{1680}{n}$ sayısı 2^4 ile bölünecektir. Yani, her n tek sayısı için $\binom{1680}{n}$ sayısı 2^4 'ün katıdır. O halde, $d = 2^4$ olur.

YANIT: 2^4

13) $n^4 + 4n^3 + 3n^2 - 2n + 7$ ifadesi hangi n tam sayıları için bir asal sayı olur?

Çözüm: Verilen ifadeyi çarpanlarına ayıralım.

$$\begin{aligned} n^4 + 4n^3 + 3n^2 - 2n + 7 &= (n + 1)^4 - 3(n + 1)^2 + 9 \\ &= ((n + 1)^2 + 3)^2 - 9(n + 1)^2 \\ &= (n^2 + 2n + 4)^2 - 9(n + 1)^2 \\ &= (n^2 + 2n + 4 - 3n - 3)(n^2 + 2n + 4 + 3n + 3) \\ &= (n^2 - n + 1)(n^2 + 5n + 7) \end{aligned}$$

çarpımının bir asal sayı olmasını istiyoruz. $n^2 - n + 1$ ve $n^2 + 5n + 7$ sayıları pozitif olduğundan, iki durum söz konusudur:

i) $n^2 - n + 1 = 1 \Rightarrow n = 0$ veya $n = 1$ olabilir.

$p = (n^2 - n + 1)(n^2 + 5n + 7)$ olsun $n = 0$ için $p = 7$,

$n = 1$ için $p = 13$ asal sayı olur.

ii) $n^2 + 5n + 7 = 1 \Rightarrow n = -2$ veya $n = -3$ olabilir.

$n = -3$ için $p = 13$

$n = -2$ için $p = 7$ asal sayılar olur.

Dolayısıyla, n in alabileceği değerler $\{-3, -2, 1, 0\}$ olur.

Yanıt: $\{-3, -2, 1, 0\}$

14) $\sum_{k=1}^{21} \binom{21}{k} k^2$ toplamı kaçtır?

Çözüm: 21 elemanlı bir küme A olsun.

$\{(X, a, b) : X \subseteq A, a \in X, b \in X\} = B$ kümesini sayalım.

$$|B| = \sum_{k=1}^{21} |\{(X, a, b) : X \subseteq A, a \in X, b \in X, |X| = k\}|$$
$$= \sum_{k=1}^{21} \binom{21}{k} k^2.$$

X_a ile a elemanını içeren kümeleri, $X_{a,b}$ ile de a, b elemanlarını içeren kümeleri gösterelim. $|X_a| = 2^{20}$, $|X_{a,b}| = 2^{19}$ olduğunu göz önüne alarak,

$$|B| = |\{(X, a, a) : a \in A, X \in X_a\}| + |\{(X, a, b) : a \neq b, a \in A, b \in A, X \in X_{a,b}\}|$$
$$= 2^{20} \cdot 21 + 21 \cdot 20 \cdot 2^{19} = 21 \cdot 2^{19} (2 + 20) = 11 \cdot 21 \cdot 2^{20} \text{ elde edilir.}$$

Dolayısıyla, $\sum_{k=1}^{21} \binom{21}{k} k^2 = 11 \cdot 21 \cdot 2^{20} = 3 \cdot 7 \cdot 11 \cdot 2^{20}$ olarak bulunur.

Yanıt: $3 \cdot 7 \cdot 11 \cdot 2^{20}$

15) $\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ kümesi, her birinde üç sayı bulunan üç gruba parçalanarak, her gruptaki sayıların çarpımları hesaplanıyor. Bu çarpımların en büyüğü P olarak adlandırılırsa, P nin mümkün olan en küçük değeri kaçtır?

Çözüm: $\{a_1, a_2, a_3\}$, $\{b_1, b_2, b_3\}$ ve $\{c_1, c_2, c_3\}$ verilen $\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ kümesinin herhangi bir parçalanışı olsun.

$A = a_1 a_2 a_3$, $B = b_1 b_2 b_3$ ve $C = c_1 c_2 c_3$ diyelim.

Bu takdirde,

$$P^3 \geq ABC = a_1 a_2 a_3 b_1 b_2 b_3 c_1 c_2 c_3 = 1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot \dots \cdot 8 \cdot 9 = 72 \cdot 72 \cdot 70 > 70^3$$

ve dolayısıyla $P > 70$ olur. P sayısı A, B, C sayılarından en büyüğüdür.

Öte yandan $P > 70$ olduğundan P sayısı için, 71 asal sayı olduğundan,

$P \geq 72$ olacağını söyleyebiliriz.

Böylece $P = 72$ olacak biçimde $\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ kümesinin bir parçalanışını gösterirsek problem çözülmüş olur. $\{1, 8, 9\}$, $\{3, 4, 6\}$, $\{2, 5, 7\}$ parçalanışı istenilenleri sağlar.

Yanıt: 72

16) $x^{2010} - 1$ polinomunun $x^4 + x^3 + 2x^2 + x + 1$ polinomu ile bölümünden kalanı bulunuz.

Çözüm:

$$p(x) = x^4 + x^3 + 2x^2 + x + 1 = (x^2 + 1)(x^2 + x + 1)$$

ve

$$\begin{aligned} Q(x) &= x^{2010} - 1 = (x^3)^{670} - 1 = (x^3 - 1)((x^3)^{669} + (x^3)^{668} + \dots + x^3 + 1) \\ &= p(x)q(x) + r(x) \end{aligned}$$

şeklinde yazılabilir. Burada, $\deg(r(x)) < \deg(p(x)) = 4$ tür.

$a(x) = x^2 + x + 1$ için, $a(x)|Q(x)$ ve $a(x)|p(x)$ olduğundan $a(x)|r(x)$ olması gerekir.

Buna göre, $r(x) = (ax + b)(x^2 + x + 1)$; $a, b \in \mathbb{Q}$ şeklindedir.

$(i)^{2010} - 1 = i^2 - 1 = -2 = p(i)q(i) + r(i) = i(ai + b)$, olduğundan

$-2 = -a + ib$ ve dolayısı ile $a = 2, b = 0$ yani $r(x) = 2x(x^2 + x + 1)$ olarak bulunur.

YANIT: $2x(x^2 + x + 1)$

17) 10 elemanlı bir kümeden, boş olmayan iki ayrık küme kaç farklı şekilde seçilebilir?

Çözüm: X , 10 elemanlı bir küme olmak üzere,

$\mathcal{A} = \{(A, B) : A \subseteq X, B \subseteq X, A \cap B = \emptyset\}$ kümesindeki her (A, B) elemanına

$$f : X \rightarrow \{0, 1, 2\}, f(x) = \begin{cases} 0, & x \in A \\ 1, & x \in B \\ 2, & x \notin A \cup B \end{cases}$$

kuralıyla tarif edilen fonksiyonu karşılık getirirsek, $\mathcal{A}$ kümesinin eleman sayısının

X den $\{0, 1, 2\}$ kümesine giden fonksiyonların sayısına yani 3^{10} a eşit olduğunu

görürüz. Bu fonksiyonlardan "0" değerini almayanların;

yani, $A = \emptyset$ durumuna karşılık gelenlerin sayısı 2^{10} ,

benzer şekilde "1" değerini almayanların sayısı yani $B = \emptyset$ durumuna karşılık

gelenlerin sayısı da 2^{10} dur.

Buna göre, $3^{10} - 2^{10} - 2^{10} + 1 = |\{(A, B) \in \mathcal{A} : A \neq \emptyset \neq B\}|$

ve buradan istenen sayı $\frac{3^{10}+1}{2} - 2^{10}$ olarak bulunur.

YANIT: $\frac{3^{10}+1}{2} - 2^{10}$

18) $S = \arctan \frac{1}{1+1^2} + \arctan \frac{1}{1+2^2} + \arctan \frac{1}{1+3^2} + \dots + \arctan \frac{1}{1+n^2}$ sayısı kaçtır?

Çözüm: $\tan a = k + 1$ ve $\tan b = k$ diyelim. $\tan(a - b) = \frac{\tan a - \tan b}{1 + \tan a \tan b}$ formülünden

$$\arctan \frac{1}{1 + k + k^2} = \arctan \frac{(k + 1) - k}{1 + k(k + 1)} = \arctan(k + 1) - \arctan k$$

yazılabilir. Buradan,

$$S = \arctan(n + 1) - \arctan 1 = \arctan(n + 1) - \frac{\pi}{4}.$$

YANIT: $\arctan(n + 1) - \frac{\pi}{4}$

19) $\cos \frac{\pi}{11} - \cos \frac{2\pi}{11} + \cos \frac{3\pi}{11} - \cos \frac{4\pi}{11} + \cos \frac{5\pi}{11}$ ifadesinin değerini hesaplayınız.

Çözüm: $f(x) = x^{11} - 1$ polinomunun kökleri, $x_k = e^{i\frac{2k\pi}{11}} = \cos \frac{2k\pi}{11} + i \sin \frac{2k\pi}{11}$ ($k = 0, 1, 2, \dots, 10$) dir. $f(x)$ içinde x^{10} un katsayısı sıfır olduğundan $\sum_{k=0}^{10} x_k = 0$ dir. O halde bu toplamın reel kısmı da sıfır olur. Yani,

$$1 + \cos \frac{2\pi}{11} + \cos \frac{4\pi}{11} + \cos \frac{6\pi}{11} + \dots + \cos \frac{16\pi}{11} + \cos \frac{18\pi}{11} + \cos \frac{20\pi}{11} = 0$$

olur. $\cos \alpha = \cos(2\pi - \alpha)$ eşitliğinden,

$$1 + \cos \frac{2\pi}{11} + \cos \frac{4\pi}{11} + \cos \frac{6\pi}{11} + \dots + \cos \frac{6\pi}{11} + \cos \frac{4\pi}{11} + \cos \frac{2\pi}{11} = 0$$

ve

$$1 + 2 \cos \frac{2\pi}{11} + 2 \cos \frac{4\pi}{11} + 2 \cos \frac{6\pi}{11} + 2 \cos \frac{8\pi}{11} + 2 \cos \frac{10\pi}{11} = 0$$

elde edilir. $\cos \alpha = -\cos(\pi - \alpha)$ eşitliğinden de,

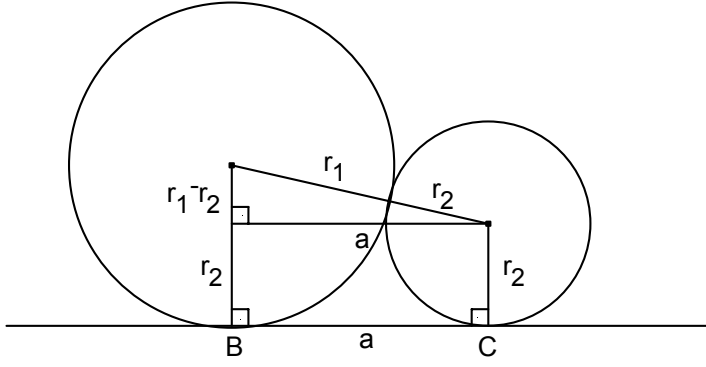
$$\cos \frac{\pi}{11} - \cos \frac{2\pi}{11} + \cos \frac{3\pi}{11} - \cos \frac{4\pi}{11} + \cos \frac{5\pi}{11} = \frac{1}{2}$$

olur.

YANIT: $\frac{1}{2}$

20) Bir P düzlemindeki $\triangle ABC$ üçgeninin kenar uzunlukları a, b, c olsun. Bu düzleme A, B, C noktalarında ve aynı zamanda kendi aralarında da teğet olan 3 kürenin yarıçaplarını bulunuz.

Çözüm:

Şekilde, kürelerden B ve C noktalarında teğet olan ikisi gösterilmiştir.

Kürelerin yarıçapları r_1, r_2, r_3 olsun.

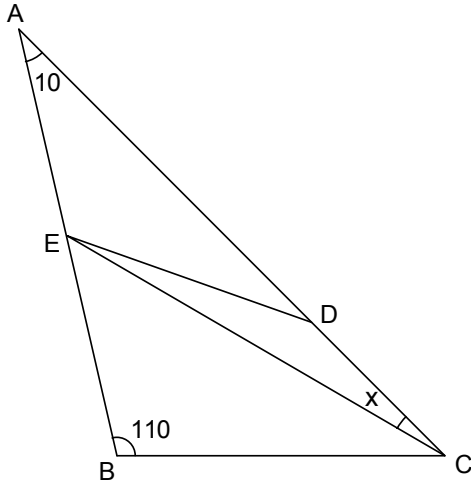
Şekilde görüldüğü gibi $(r_1 + r_2)^2 = (r_1 - r_2)^2 + a^2$ yazılabilir.

Benzer şekilde, $(r_2 + r_3)^2 = (r_2 - r_3)^2 + c^2$ ve $(r_1 + r_3)^2 = (r_1 - r_3)^2 + b^2$ den düzenlemeler yapılarak

$r_1 = \frac{ab}{2c}$, $r_2 = \frac{ac}{2b}$ ve $r_3 = \frac{bc}{2a}$ bulunur.

YANIT: $r_1 = \frac{ab}{2c}$, $r_2 = \frac{ac}{2b}$ ve $r_3 = \frac{bc}{2a}$

21)

$$|DE| = |BC|$$

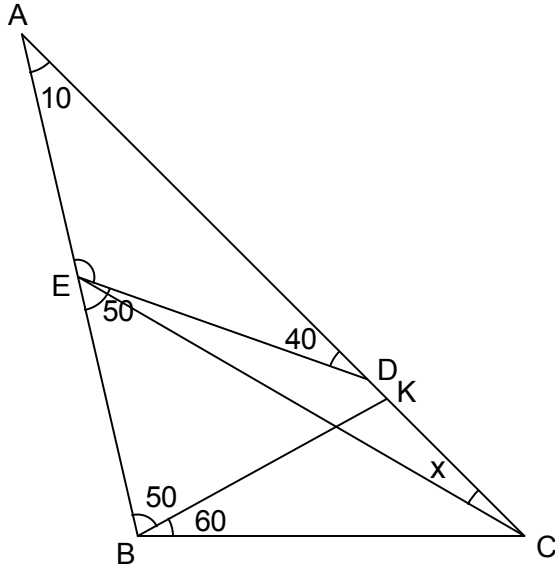
$$m(\overset{\Delta}{BAC}) = 10^\circ$$

$$m(\overset{\Delta}{ABC}) = 110^\circ$$

$$m(\overset{\Delta}{DEB}) = 50^\circ$$

$$\text{ise } x = ?$$

Çözüm:

$\triangle BKC$ eşkenar üçgenini oluşturalım.

$|BC| = |BK| = |DE|$ olur.

$m(\widehat{KBA}) = 50^\circ$ olur.

Soruda $m(\widehat{DEB}) = 50^\circ$ verildiğinden,

$|BK| = |DE|$ olduğundan ve AB ile AC paralel olmadığından,

K noktası D ile aynı noktadır.

$\triangle EDC$ ikizkenar üçgen çıkar.

$m(\widehat{ADE}) = 40^\circ$ olduğundan,

$x = 20^\circ$ bulunur.

YANIT: 20°

22) Hangi pozitif n tam sayıları için $x^{2n} + x^n + 1$ polinomu $x^2 + x + 1$ polinomuna kalansız bölünür?

Çözüm: $x^3 - 1 = (x - 1)(x^2 + x + 1)$ olduğundan, $x^3 \equiv 1 \pmod{x^2 + x + 1}$ dir.

$r \in \{0, 1, 2\}$ olmak üzere $n = 3q + r$ ise

$x^{2n} + x^n + 1 \equiv x^{3 \cdot 2q} x^{2r} + x^{3q} x^r + 1 \equiv x^{2r} + x^r + 1 \pmod{x^2 + x + 1}$ olduğundan

kalansız bölümün gerçekleşmesi için $r \neq 0$ olmasının gerek ve yeter olduğu görülür.

YANIT: $n = 3q + 1$ ve $n = 3q + 2$, $q = 0, 1, 2, \dots$

23)

$$2 \sin 2^\circ, 4 \sin 4^\circ, 6 \sin 6^\circ, \dots, 180 \sin 180^\circ$$

sayılarının ortalamasını bulunuz.

Çözüm: İlk olarak, $S = 2 \sin 2^\circ + 4 \sin 4^\circ + 6 \sin 6^\circ + \dots + 178 \sin 178^\circ$ toplamını bulalım. Bu ifadeyi $\sin 1^\circ$ ile çarpalım.

$$S \cdot \sin 1^\circ = 2 \sin 2^\circ \sin 1^\circ + 2(2 \sin 4^\circ \sin 1^\circ) + \dots + 89(2 \sin 178^\circ \sin 1^\circ)$$

Ters dönüşüm formüllerine göre,

$$2 \sin 2k^\circ \sin 1^\circ = \cos(2k - 1)^\circ - \cos(2k + 1)^\circ$$

olduğundan,

$$\begin{aligned}
S \cdot \sin 1^\circ &= 2 \sin 2^\circ \sin 1^\circ + 2(2 \sin 4^\circ \sin 1^\circ) + \dots + 89(2 \sin 178^\circ \sin 1^\circ) \\
&= (\cos 1^\circ - \cos 3^\circ) + 2(\cos 3^\circ - \cos 5^\circ) + \dots + 89(\cos 177^\circ - \cos 179^\circ) \\
&= \cos 1^\circ + \cos 3^\circ + \dots + \cos 177^\circ - 89 \cos 179^\circ \\
&= \cos 1^\circ + (\cos 3^\circ + \cos 177^\circ) + \dots + (\cos 89^\circ + \cos 91^\circ) - 89 \cos 179^\circ \\
&= \cos 1^\circ + 89 \cos 1^\circ = 90 \cos 1^\circ
\end{aligned}$$

olur. Dolayısıyla,

$$S = 90 \frac{\cos 1^\circ}{\sin 1^\circ} = 90 \cot 1^\circ$$

ve dizinin ortalaması

$$\frac{S}{90} = \cot 1^\circ$$

bulunur.

YANIT: $\cot 1^\circ$

24) $f(x) = \frac{9^x}{9^x+3}$ olmak üzere,

$$S = 2[f(0) + f(\frac{1}{2009}) + f(\frac{2}{2009}) + \dots + f(\frac{2008}{2009}) + f(1)]$$

toplamını hesaplayınız.

Çözüm:

$$\begin{aligned}
f(x) + f(1-x) &= \frac{9^x}{9^x+3} + \frac{9^{1-x}}{9^{1-x}+3} = \frac{9^x(9^{1-x}+3) + 9^{1-x}(9^x+3)}{(9^x+3)(9^{1-x}+3)} \\
&= \frac{9^x 9^{1-x} + 3 \cdot 9^x + 9^{1-x} 9^x + 3 \cdot 9^{1-x}}{9^{1-x} 9^x + 3 \cdot 9^x + 3 \cdot 9^{1-x} + 9} = 1
\end{aligned}$$

olduğundan,

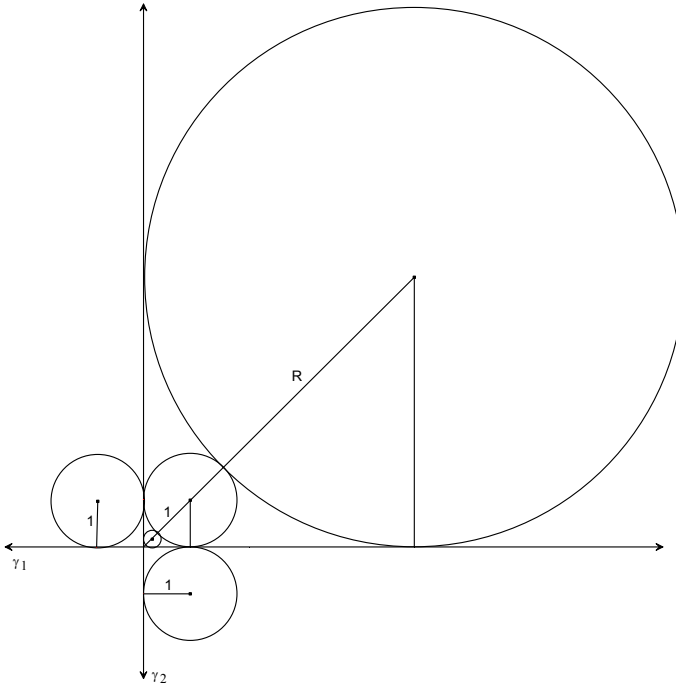
$$\begin{aligned}
S &= 2[f(0) + f(\frac{1}{2009}) + f(\frac{2}{2009}) + \dots + f(\frac{2008}{2009}) + f(1)] \\
&= [f(0) + f(1-0)] + [f(\frac{1}{2009}) + f(1 - \frac{1}{2009})] + \dots + [f(1) + f(0)] \\
&= 1 + 1 + \dots + 1 = 2010
\end{aligned}$$

elde edilir.

YANIT: 2010

25) Yarıçapı 1 olan bir çember, birbirine dik iki doğruya teğet olsun. Bu iki doğruya ve ilk çembere teğet olan çemberlerin yarıçaplarının toplamı kaçtır?

Çözüm:

En büyük çemberin yarıçapı R olsun.

$$R\sqrt{2} - R = \sqrt{2} + 1 \text{ den,}$$

$$R = \frac{(\sqrt{2}+1)}{\sqrt{2}-1} = 3 + 2\sqrt{2} \text{ olur.}$$

En küçük çemberin yarıçapı da r olsun.

$$r\sqrt{2} + r = \sqrt{2} - 1 \text{ den,}$$

$$r = \frac{(\sqrt{2}-1)}{\sqrt{2}+1} = 3 - 2\sqrt{2} \text{ olur.}$$

Verilen çembere γ_1 ve γ_2 doğrularına göre simetrik, 1 yarıçaplı iki çember de eklenirse, istenen toplam;

$$3 + 2\sqrt{2} + 3 - 2\sqrt{2} + 2 = 8$$

olarak bulunur.

YANIT: 8

26) $a < b < c < d$ olmak üzere, bu sayıların ikişerli toplamalarının en küçük değerleri 1, 2, 3 ve 4 ise d nin alabileceği değerler toplamı kaçtır?

Çözüm: Bütün yazılabilecek toplamalar, $a + b, a + c, a + d, b + c, b + d, c + d$ dir.

$a < b < c < d$ ise $a + b = 1$ ve $a + c = 2$ dir.

En büyük toplamalar ise, $b + d$ ve $c + d$ olur.

Kalan toplamlardan $b + c$ ve $a + d$ den biri 3 diğeri 4 olur.

$$b + c = 3 \Rightarrow a + b = 1, a + c = 2, b + c = 3, a + d = 4$$

olduğundan $a = 0, b = 1, c = 2, d = 4$ tür.

İkinci durumda yani $b + c = 4$ durumunda

$$a + b = 1, a + c = 2, a + d = 3, b + c = 4$$

sisteminden $a = -\frac{1}{2}, b = \frac{3}{2}, c = \frac{5}{2}, d = \frac{7}{2}$ elde edilir.

d nin alabileceği değerler toplamı: $4 + \frac{7}{2} = \frac{15}{2}$ bulunur.

YANIT: $\frac{15}{2}$

27) $a, b, c > 0$ ve $a^4 + b^4 = c^4$ olsun. k tam sayı olmak üzere, a^k, b^k, c^k sayılarının bir geniş açılı üçgenin kenar uzunluklarını oluşturması için k değeri kaç olmalıdır?

Çözüm: $a^4 + b^4 = c^4$ den $a < c$ ve $b < c$ bulunur. a^k, b^k, c^k nin bir geniş açılı üçgenin kenar uzunluklarını oluşturması için aşağıdaki 2 koşul sağlanmalıdır:

(i) $a^k + b^k > c^k$

(ii) $(a^k)^2 + (b^k)^2 < (c^k)^2 \Leftrightarrow a^{2k} + b^{2k} < c^{2k}$

$k > 4$ için $c^k > a^k + b^k$ ve $k < 4$ için $c^k < a^k + b^k$ eşitsizliğinin sağlandığını gösterelim.

$k > 4$ olsun. O zaman, $k - 4 > 0$ ve

$$\begin{aligned} c^k &= c^{k-4}c^4 = c^{k-4}(a^4 + b^4) \\ &= c^{k-4}a^4 + c^{k-4}b^4 > a^{k-4}a^4 + b^{k-4}b^4 = a^k + b^k \end{aligned}$$

olur.

$k < 4$ alırsak

$$c^k = c^{k-4}c^4 = \frac{c^4}{c^{4-k}} = \frac{1}{c^{4-k}}(a^4 + b^4) < \frac{a^4}{a^{4-k}} + \frac{b^4}{b^{4-k}} = a^k + b^k$$

elde edilir. Yani, $c^k < a^k + b^k$ bulunur.

Dolayısıyla, $c^k < a^k + b^k$ den $k < 4$, ve $c^{2k} > a^{2k} + b^{2k}$ eşitsizliğinden $2k > 4$ ve $k > 2$ elde edilir. Buradan $k = 3$ çıkar.

YANIT: 3

28) $x^2 - 10[x] + 9 = 0$ denkleminin tüm çözümlerini bulunuz.
(Burada $[x]$, x sayısının tam kısmıdır)

Çözüm: x verilen denklemin bir kökü olsun. $n = [x]$ diyelim.

$x^2 + 9 = 10n$ eşitliğinden $n \geq 1$ olduğu açıktır. $n \leq x < n + 1$ olduğundan

$$n^2 + 9 \leq x^2 + 9 < (n + 1)^2 + 9 = n^2 + 2n + 10$$

yazabiliriz. Bu eşitsizliklerde $x^2 + 9 = 10n$ olduğunu göz önünde bulundurursak

$$n^2 + 9 \leq 10n < n^2 + 2n + 10 \quad (*)$$

elde ederiz.

$n^2 + 9 \leq 10n$ veya $n^2 - 10n + 9 \leq 0$ eşitsizliğinin çözümleri $[1, 9]$ aralığındaki tam sayılardır. $10n < n^2 + 2n + 10$ veya $n^2 - 8n + 10 > 0$ eşitsizliğini sağlayan tam sayılar ise, $n < 4 - \sqrt{6}$ ve $n > 4 + \sqrt{6}$ eşitsizliklerini sağlar.

Buradan, $n \leq 1$ ve $n \geq 7$ elde edilir.

Böylece (*) eşitsizliğini sağlayan n sayıları şunlardır: 1, 7, 8, 9.

Şimdi n ' nin bu değerlerini $x^2 + 9 = 10n$ denkleminde yerine yazarsak

x^2 nin alabileceği değerler 1, 61, 71, 81 ve buradan x in alabileceği değerler,

$\pm 1, \pm \sqrt{61}, \pm \sqrt{71}, \pm 9$ olur. $x \geq 1$ olduğundan verilen denklemin çözüm kümesi 1, $\sqrt{61}$, $\sqrt{71}$, 9 dir.

YANIT: 1, $\sqrt{61}$, $\sqrt{71}$, 9

29) Her $x \in \mathbb{R}$ için $2(x - 2)^{40} - (ax + b)^{40} = (x^2 + px + q)^{20}$ eşitliğini sağlayan a, b, p, q reel sayılarını bulunuz.

Çözüm: Verilen eşitlikte $x = 2$ yazalım. $(2a + b)^{40} + (4 + 2p + q)^{20} = 0$ olur.

Buradan $b = -2a$ elde edilir. b nin bu değerini verilen eşitlikte yerine yazarsak

$$2(x - 2)^{40} = (ax - 2a)^{40} + (x^2 + px + q)^{20}$$

olur. Eşitliğin her iki yanında bulunan x^{40} in katsayılarının eşitliğinden

$$2 = a^{40} + 1 \Rightarrow a^{40} = 1 \Rightarrow a = \pm 1$$

$$\Rightarrow b = -2a = \mp 2$$

olur. a nın bu değerlerini verilen eşitlikte yerine yazarsak

$$2(x-2)^{40} = (x-2)^{40} + (x^2 + px + q)^{20}$$

$$\Rightarrow x^2 - 4x + 4 = x^2 + px + q \text{ veya } x^2 - 4x + 4 = -(x^2 + px + q)$$

$$\Rightarrow p = -4 \text{ ve } q = 4$$

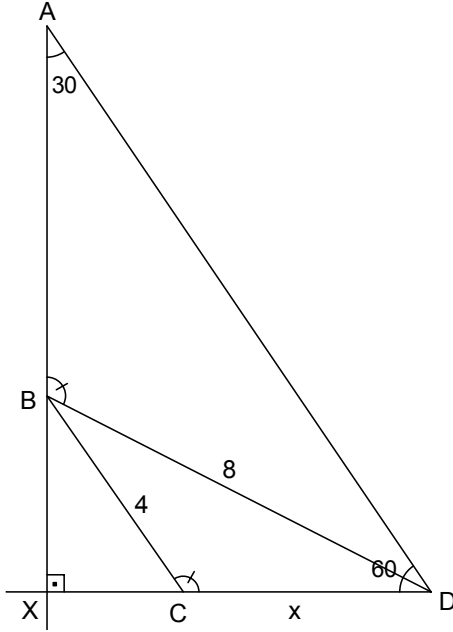
bulunur.

O halde, $a = 1, b = -2, p = -4, q = 4$ ve $a = -1, b = 2, p = -4, q = 4$ olur.

YANIT: $a = 1, b = -2, p = -4, q = 4$ ve $a = -1, b = 2, p = -4, q = 4$.

30) $ABCD$ bir dörtgen olmak üzere, $|BD| = 8, |BC| = 4, m(\hat{A}) = 30^\circ, m(\hat{CDA}) = 60^\circ$ ve $m(\hat{ABD}) = m(\hat{BCD})$ olsun. $|CD|$ kaçtır?

Çözüm:

AB ve DC yi uzatıp X noktasında kesiştirelim. $m(\hat{X}) = 90$ olduğu açıkça görülebilir.

$\triangle XBD \sim \triangle XCB$ dir. Buradan $\frac{XB}{XC} = \frac{8}{4} = 2$ bulunur. Öyleyse $\triangle CXB$ dik üçgeninde

Pisagor teoremi uygulanırsa, $|XC| = \frac{4}{\sqrt{5}}$ ve $|XB| = \frac{8}{\sqrt{5}}$ olur.

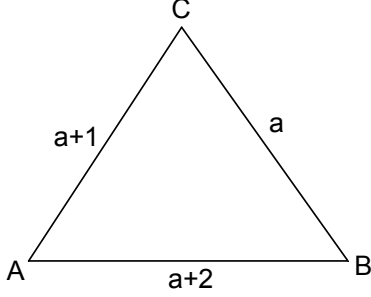
$\triangle XBD$ üçgenine de Pisagor teoremi uygulanırsa, $|XD| = \frac{16}{\sqrt{5}}$, buradan da

$$|CD| = |XD| - |XC| = \frac{16}{\sqrt{5}} - \frac{4}{\sqrt{5}} = \frac{12}{\sqrt{5}} = \frac{12\sqrt{5}}{5} \text{ olarak bulunur.}$$

YANIT: $\frac{12\sqrt{5}}{5}$

YEDEK 1) Kenar uzunlukları ardışık tam sayılar olan ve açılardan birisinin ölçüsü diğerinin 2 katı olan tüm üçgenleri bulunuz.

Çözüm:

Kosinüs teoreminden $\cos A = \frac{a+5}{2(a+2)}$, $\cos B = \frac{a+1}{2a}$, $\cos C = \frac{a-3}{2a}$ elde edilir.

$C = 2A$ olsun.

$\cos C = 2 \cos^2 A - 1$ denklemini çözersek, $a = 4$ bulunur.

$B = 2A$ olsun.

$\cos B = 2 \cos^2 A - 1$ den, $a = 1$ çıkar. Fakat 1, 2, 3 üçgeni olamaz.

$C = 2B$ olsun.

$\cos C = 2 \cos^2 B - 1$ den, a nın tamsayı değeri yoktur.

Öyleyse a sadece 4 olabilir.

YANIT: 4, 5, 6 üçgeni

YEDEK 2) a, b, c, d pozitif tam sayılar olmak üzere, $\frac{a}{c} = \frac{b}{d} = \frac{3}{4}$ ve

$\sqrt{a^2 + c^2} - \sqrt{b^2 + d^2} = 15$ olsun. Buna göre $ac + bd - ad - bc$ ifadesinin değeri kaçtır?

Çözüm: $a = \frac{3}{4}c$ ve $b = \frac{3}{4}d$ olduğundan, $a - b = \frac{3}{4}c - \frac{3}{4}d = \frac{3}{4}(c - d)$ olur.

a ve b , $\sqrt{a^2 + c^2} - \sqrt{b^2 + d^2} = 15$ ifadesinde yerine konursa,

$$\begin{aligned}\sqrt{a^2 + c^2} - \sqrt{b^2 + d^2} &= \sqrt{\frac{9c^2}{16} + c^2} - \sqrt{\frac{9d^2}{16} + d^2} \\ &= \sqrt{\frac{25c^2}{16}} - \sqrt{\frac{25d^2}{16}} \\ &= \frac{5}{4}(c - d) = 15\end{aligned}$$

$\Rightarrow c - d = 12$ olur. Dolayısıyla $a - b = \frac{3}{4}(c - d) = 9$ dur.

$$\begin{aligned}ac + bd - ad - bc &= a(c - d) - b(c - d) = (a - b)(c - d) \\ &= 9 \cdot 12 = 108\end{aligned}$$

olarak bulunur.

YANIT: 108

YEDEK 3) $a = 0,001$ ve $x_1 = \sin a$, $x_2 = e^a - 1$, $x_3 = a$, $x_4 = \frac{\sin a}{\cos a + 1}$ olmak üzere, monoton $f(x)$ fonksiyonu için $f(x_1) = \ln 3$, $f(x_2) = 2,01$ olsun. $f(x_3)$ ve $f(x_4)$ değerleri, $\{1, \ln 4, \frac{5}{2}, 3\}$ kümesinin hangi elemanlarıdır?

Çözüm: $a = 0,001$ olduğundan

$$\frac{\sin a}{\cos a + 1} < \sin a < a < e^a - 1$$

dir. Yani

$$x_4 < x_1 < x_3 < x_2$$

olur. O zaman $f(x_1) = \ln 3 < 2,01 = f(x_2)$ eşitsizliğinden ve f in monoton oluşundan

$$f(x_4) < f(x_1) < f(x_3) < f(x_2)$$

ve dolayısı ile

$$f(x_4) < \ln 3 < f(x_3) < 2,01$$

ve buradan da $f(x_3) = \ln 4$ ve $f(x_4) = 1$ bulunur.

YANIT: Sırasıyla $\ln 4$ ve 1 .